

FÖRDJUPNING

Budgetpropositionen för 2014

Regeringen föreslår ofinansierade åtgärder motsvarande 24 miljarder kronor i budgetpropositionen för 2014. Tyngdpunkten i budgetens åtgärder ligger på inkomstsidan med åtgärder motsvarande 21 miljarder kronor. Enligt förslagen utökas jobbskatteavdraget med ett femte steg, skiktgränsen för statlig skatt höjs och skatten för personer äldre än 65 sänks. Skiktgränsen för statlig inkomstskatt kommer emellertid enligt beslut i riksdagen inte att höjas. Detta innebär att Konjunkturinstitutet beräknar att åtgärder motsvarande 21 miljarder kronor kommer att genomföras 2014.

Åtgärder i budgetpropositionen för 2014

Den offentliga sektorns finansiella sparande påverkas dels av den makroekonomiska utvecklingen, dels av finanspolitiska åtgärder (se kapitlet "Offentliga finanser"). I tabell 49 redovisas Konjunkturinstitutets tolkning av de direkta effekterna på den offentliga sektorns finansiella sparande av förslagen i budgetpropositionen för 2014 fördelade enligt nationalräkenskaperna.

SÄNKT SKATT FÖR LÖNTAGARE OCH PENSIONÄRER

Regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2014 ett femte steg i jobbskatteavdraget. Detta bidrar till 12 miljarder kronor lägre finansiellt sparande 2014. Skattesänkningen innebär 200–300 kronor lägre skatt per månad för personer med arbetsinkomster nära genomsnittet. För inkomster över 30 000 kronor per månad blir skattesänkningen som störst räknat i kronor. Dessa inkomstagares skatt blir 337 kronor lägre per månad på grund av det femte jobbskatteavdraget.

Skatterna sänks även för äldre över 64 år. Detta åstadkoms genom en höjning av grundavdraget och leder till ca 100 kronor lägre skatt per månad. Det finansiella sparandet försvagas med motsvarande 2,5 miljarder kronor på grund av denna åtgärd.

Även skatten för bosatta utomlands som arbetar i Sverige sänks från 25 till 20 procent vilket leder till en försvagning av det finansiella sparandet med 0,3 miljarder kronor.

Tabell 49 Fördelning av finanspolitiken 2014

Miljarder kronor, löpande priser

	BP14	Prognos
Hushållens direkta skatter ¹	-17,8	-14,8
Steg fem i jobbskatteavdraget	-12	-12
Sänkt inkomstskatt för äldre	-2,5	-2,5
Höjd skiktgräns för statlig skatt	-3	0
Sänkt skatt för bosatta utomlands (SINK)	-0,3	-0,3
Övriga skatter	-0,4	-0,4
Sänkta socialavgifter	-1,8	-1,8
Kapitalskatter	0,4	0,4
Höjda punktskatter	1,1	1,1
Övriga inkomster	-2,8	-2,8
Inkomster	-21,0	-18,0
Offentlig konsumtion	3,3	3,3
Statlig konsumtion	1,0	1,0
Statsbidrag till kommunerna	2,3	2,3
Transfereringar till hushåll	0,4	0,4
Transfereringar till företag	-0,7	-0,7
Utgifter	3,1	3,1
Total effekt på offentlig sektors finansiella sparande	-24,1	-21,1

¹Den höjning av skiktgränsen för statlig inkomstskatt som föreslås i budgetpropositionen för 2014 genomförs inte enligt beslut i riksdagen. Detta motsvarar en förstärkning av finansiellt sparande 2014 motsvarande 3 miljarder kronor jämfört med förslaget i budgetpropositionen.

Anm. I tabellen redovisas den direkta effekten av en åtgärd. Den direkta effekten tar inte hänsyn till att åtgärden kan ge upphov till beteendeförändringar, som i sin tur kan leda till förändrade skatteinkomster och transfereringsutgifter.

Källa: Budgetpropositionen för 2014 och Konjunkturinstitutet.

FÖRSLAG OM HÖJD SKIKTGRÄNS FÖR STATLIG SKATT STOPPAT I RIKSDAGEN

Utöver utökat jobbskatteavdrag och sänkt skatt för äldre föreslår regeringen att skiktgränsen för statlig skatt justeras upp. Enligt förslaget skulle skiktgränsen höjas till 37 400 kronor från 36 150 kronor. Detta hade inneburit som mest 250 kronor per månad i sänkt skatt.

Förslaget om höjd skiktgräns för statlig inkomstskatt hade bidragit till lägre finansiellt sparande 2014 motsvarande 3 miljarder kronor. Åtgärden kommer emellertid inte genomförs enligt beslut i riksdagen. I prognosen sänks därför hushållens direkta skatter med 3 miljarder kronor mindre än förslaget i budgetpropositionen för 2014.

Sammantaget bedömer Konjunkturinstitutet att hushållens direkta skatter minskar med motsvarande 14,8 miljarder kronor 2014 (se tabell 49).

DIFFERENTIERINGEN AV A-KASSEAVGIFTERNA SLOPAS

Den 1 januari 2007 infördes en differentiering av a-kasseavgifterna genom att en arbetslöshetsavgift för de sysselsatta infördes som var högre ju högre arbetslösheten var i den aktuella a-kassan. Syftet med denna politik var bland annat att skapa incitament för återhållsamhet i lönebildningen. Kostnaderna för den högre arbetslöshet som höga löneökningar framkallade skulle delvis betalas av de sysselsatta som därmed skulle få minskade drivkrafter att driva på en sådan lönebildning.

Denna politik har kritiserats från flera håll.¹³⁶ Regeringen framför i budgetpropositionerna att arbetsmarknadens parter varit angelägna om att avskaffa arbetslöshetsavgiften. Detta föreslås i budgetpropositionen. Över 2,2 miljoner löntagare får därmed i genomsnitt ca 90 kronor lägre månatlig a-kasseavgift. Detta beräknas innebära att det finansiella sparandet minskar med 2,8 miljarder kronor.

LÄGRE SOCIALAVGIFTER

I budgetpropositionen föreslås flera förändringar i de sociala avgifterna. För att stimulera forskning och utveckling föreslås en nedsättning av de sociala avgifterna för FoU-personal med 10 procentenheter upp till ett tak på 230 000 kr per koncern och månad.¹³⁷ Nedsättningen försvagar det finansiella sparandet med 0,8 miljarder kronor.

Regeringen föreslår därutöver en utökad nedsättning av socialavgifterna för småföretagare med 2,5 procentenheter ner till totalt 7,5 procent. Detta beräknas bidra till 0,5 miljarder kronor lägre finansiellt sparande 2014.

För unga under 23 år föreslås en sänkning av socialavgifterna från 15,49 till 10,21 procent. Samtidigt tas dagens nedsättning för personer som är 25 år bort. För unga mellan 23 och 24 år är avgiften densamma som tidigare. Denna omfördelning av socialavgifter mellan åldersgrupper minskar det finansiella sparandet med 0,1 miljarder kronor.

VISS HÖJNING AV PUNKTSKATTER OCH SKATT PÅ KAPITAL

Syftet med punktskatter är, utöver att bidra med skatteintäkter, att minska konsumtionen av vissa varor och tjänster. I budgetpropositionen för 2014 riktar regeringen in sig på alkohol och

¹³⁶ Se till exempel kapitel 7 i Svensk finanspolitik 2011, Finanspolitiska rådet.

¹³⁷ Se Svensson, R. "Effekter av ökade offentliga satsningar på FoU" i "Tillväxt- och sysselsättningseffekter av infrastrukturinvesteringar, FoU och utbildning – en litteraturöversikt", Specialstudie nr. 37, 2013, Konjunkturinstitutet, för en analys av tillväxteffekter av skattelättnader för FoU.

energi. Sammantaget höjs punktskatterna på dessa varor med 1,1 miljarder kronor 2014.

Regeringen föreslår även flera mindre åtgärder på kapitalskatteområdet, bland annat vissa ändringar i de så kallade 3:12-reglerna. Åtgärderna leder sammantaget till ett högre finansiellt sparande motsvarande 0,4 miljarder kronor 2014.

SMÅ ÅTGÄRDER PÅ UTGIFTSSIDAN

Åtgärderna på utgiftssidan omfattar endast 3 miljarder kronor. En stor del, motsvarande 2 miljarder kronor, består av höjda statsbidrag till kommunerna. Detta avser i huvudsak satsningar på utbildningsområdet, till exempel karriärtjänster för lärare, utökad undervisning i svenska och matematik, sommarskola och läxhjälp samt ett återtagande av en tidigare aviserad minskning av statsbidragen för gymnasieskolan. Ökad statlig konsumtion försvagar det finansiella sparandet med motsvarande 1 miljard kronor, varav 0,2 miljarder avser ökade försvarsutgifter.

På transfereringssidan höjs bostadsbidragen till hushållen samtidigt som studiebidragen för arbetslösa förlängs. Sammantaget ökas transfereringarna till hushållen med 0,4 miljarder. Transfereringarna till företagen sjunker däremot som en följd av lägre landsbygdsstöd.

FINANSPOLITIKEN UNGEFÄR NEUTRAL 2014

Prognosen innebär sammantaget en försvagning av det finansiella sparandet i offentlig sektor med 21 miljarder kronor jämfört med om åtgärderna inte genomförts (se tabell 11). Inte minst skattesänkningarna till hushållen har en efterfrågestimulerande effekt. Hushållens konsumtion hade blivit lägre 2014 om dessa åtgärder inte genomförts.

Det konjunkturjusterade sparandet minskar något 2014. Men försvagningen drivs till stor del av kapitalposter, bland annat eftersom Vattenfall inte genomför någon utdelning till staten 2014. Justerat för kapitalposter är förändringen i konjunkturjusterat sparande marginell (se avsnittet ”Finanspolitik” i kapitlet ”Makroekonomisk utveckling och ekonomisk politik 2013–2018”).